

NAPREJ

Glasilo Socialistične in Proletarske Jugoslavije.

KORUPCIJA?

Valuta raste... Draginja pada...

Prvi gospodarski uspeh naše države je dosežen. Tako čitamo ponosno povdarjati vladinovec. Še več, uspehi so očitno že preveliki nenadni, nepričakovani, tako da začenja giniti vera vanje. Neštetokrat smo že povedali, da je višina valute bolj podrejenega pomena, da je pa odločilnega pomena stalnost valute. Če je valuta stalno silno nizka ali pa stalno silno visoka, je s tarifno in uvozno politiko prav lahko regulirati cene tako, da odgovarjajo svetovnim cenam ali kakor pravijo, da imajo svetovno nariteto. Trgovina ve s kakšni kurzi more računati lahko si blaga naroči več, konkurenca zbija polagoma narobe, dobičke, cene se ustalijo, vsi stanovni dobe polagoma priliko in čas prilagoditi se deli trajajočim cenam, gospodarstvo posameznika se polagoma umiri in pride v nekakšno ravnovesje. Nemogoče je vse, to pa takrat, kadar valuta skače, pa naša pada ali raste. V tem slučaju pa se na eni strani nekateri silno okoristijo, drugi silno oškodujejo. Čim večji skoki valute navzgor ali navzdol, tem večja krivica. Pravično bi bilo zato stremenje valuto ustaliti, ne pa valuto dvigniti.

Bogovi so nam naklonili ženialnega finančnika po imenu dr. Plavšiča, ki si je vzel nalogo, da spravi našo valuto v red. Temeljito se je pripravljaj. Obiskoval je trgovska središča, kjer je osebno stopil v stik s pridobitnimi krogi ki so ga poslušali kakor odrešenika. Sam je priznal, da je opozoril vse »prizadete« še pravoča-

sno na to, da se bo valuta nenadoma dvignila, naj se pač »pripravijo«.

Po našem, gotovo nemerodajnem mnenju, je pravična vrednost valute vedno posledica gospodarskega stanja v državi. Kakor ni mogoče gospodarskega stanja v državi hipno izboljšati, temveč more biti trajen uspeh le sad trajnega smotrenega gospodarstva, tako tudi ni mogoče hipno trajno valute izboljšati.

In vendar izboljšala se je — hipno, kakor na ukaz. Trezni morajo imeti napram takim uspehom pomisleke. In jih tudi imajo. Taki uspehi morejo biti le umetni in so med nami hudomušneži, ki trdijo, da je dvignil vrednost dinarja v Curihi naš zastopnik ki je z dolarji nakupoval vse razpoložljive dinarje in s tem dvignil naš kurz. Dejstvo, da smo prejeli že del ameriškega posojila, bi to sicer omogočalo, vendar ne moremo verjeti, da bi se država spuščala v take hazardne igre z denarjem, ki ga bo treba z obrestmi vred vrniti, tako, da bo na vsakem centu viselo na tisoče naših znojnih kapelj in krvavih žuljev.

Naš bo že kakorkoli, ostanimo pri dejstvih. Dejstvo je, da je dinar silno poskočil, zopet poskočil, padel, zopet poskočil padel itd. V gospodarskih krogih je nastopila zmešnjava: revolucija, panika, veselje, strah, obup in dr. Večina ne ve ne naprej ne nazaj nekatere cene so v resnici padle, po našem mnenju pa manj zaradi dviga dinarja kakor zaradi letine, ki ni ravno slaba.

Prehitro dvigovanje dinarja je zmešalo glave celo borzičancem, tako smo prišli sedaj že tako daleč, da ima naš denar na

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 12 Din, za inozemstvo 22 Din.

Oglaš: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

različnih borzah že zelo različno ceno; skratka polastila se ga je špekulacija, eni računajo, da bo porastel, drugi da bo padel, trezni razsodni, solidni pa ne vedo, kaj bi. Popolnoma nemogoče je v takih razmerah solidnemu trgovcu, tovarnarju računati s kurzom, saj mu ja v enem dnevu prekriža ves njegov proračun. Trgovina na kredit je nemogoča, proti gotovini pa neizvedljiva, ker vlada občutno pomanjkanje gotovine, tako grozi poleg prometne krize še splošna kriza v trgovini in industriji. Veliko jih je izgubilo velika premoženja, veliko jih je, ki so obogateli čez noč, ker so bili »pripravljeni«. Veliko jih je, ki še bogatijo pri skakanju kurza, in veliko jih je, ki še obubožavajo.

Proletarci so se trenutno malo odahnil. Moka je padla v ceni, mast tudi. A vendar gledamo s skrbjo v bodočnost: ti uspehi so nezdravi in proletarijat bo moral zbrati vse sile, da se ne izpreme ne zani v katastrofo. Preti že brezposelnost. Pretijo boji zoper znižanje mezd. Krči, ki jih preživlja delavno ljudstvo v Češkoslovaški, se pojavljajo tudi pri nas.

In kdo je kriv? Če je hotel vse za sluge za izboljšanje valute požeti dr. Plavšič, ali se vam ne zdi pravično, da prevzame tudi vso odgovornost? Ali se vam ni zdelo sumljivo tisto tako sigurno napovedovanje, kako visoko hoče valuto spraviti in jo potem tam obdržati? Ali je mogoče z zdravimi sredstvi tako vnaprej reševati gospodarstvo države? Že vstajajo silni nasprotniki ki tolčejo po »ženialnem« finančniku. Streljajo nani s silnimi topovi. Ti strelji pa kažejo zopet silno korukcijo, ki je pri nas. Ti strelji namreč

LISTEK.

Vrenie na Balkanu *

(Konec.)

Kemalisti zahtevajo Carigrad; če ga dobe pridejo v njihovo posest tudi Dardanele. Teh Anglija ne da. So prevažen izhod v Sredozemsko morje, prevažen vhod v Črno morje, prevelikega pomena za pomorsko plovbo. »Dardanele ne smejo biti nikdar več zaprte«, povdarjajo v Londonu. Toda kdo naj jih kontrolira? Danes jih Anglija, oziroma zavezniški, ki skušajo še zmirom biti zavezniški. Ali iz sedanje zagate je treba najti izhod. Liga narodov naj jih kontrolira, svetujejo nekateri. Drugi, prevdarnejši, priporočajo novo mirovno konferenco, na kateri naj se reši vprašanje Carigrada in Dardanel. O njem naj odločijo Anglija, Francija, Turčija, Bolgarija, Grška in Rusija — da, tudi Rusija! Ob 12. uri so se spomnili nanjo.

Carigrad, oziroma morska ožina ob njem, ima za Rusijo velik pomen. Carska vlada si je s tajno pogodbo ob pričetku svetovne vojne izvojevala v diplo-

matkem svetu Carigrad. Carizem je padel in z njim tajne pogodbe, v kolikor so se tikale Rusije. Carigrad ni prišel v ruske roke. niti ga sovjetska Rusija ne zahteva. Zahteva pa prosto pot skozi Dardanele. Sovjetska vlada, ki pazi na svetovne dogodke, je naznanila zavezniškom, da ne bo priznala nobene rešitve vprašanja Carigrada in Dardanel, ako se bo o njem sklepalo brez Rusije in proti nji. Kajti, če je vprašanje Dardanel za kako državo važno, je važno prav gotovo za Rusijo. Zato sedaj nasveti, naj se povabi na bodočo mirovno konferenco, ki bo sklepala o tem vprašanju, tudi Rusijo.

Turčija, anatolska Turčija, se ne bo sprijaznila z nobeno rešitvijo, ki bi ji odrekla absolutno posest nad Carigradom in Dardanelami. To je razumljivo. Ako mesta ne dobi nazaj zlepa, ga bo skušala vzeti. Tako izjavljajo v Angori.

Tudi v Bolgariji vre. Imperialistični mir je zelo občipal in zrahljal bolgarsko kraljestvo. Imperialistični mir je tudi ponižal premagane države — ponižani in oropani pa hrepene po maščevanju. Vojni oblak je nad Evropo. Jugoslavija rožlja, Romunija tudi, Ogrska pazi, kje bi dobila

kak kos zemlje nazaj, in tudi Rusija ne spi.

Do vojne, do splošne najbrž ne pride. Poskušali bodo krpiti »mirovne« pogodbe. In na Balkanu bodo pričeli — ako bodo. Balkan, ta ognjenik vojnih nevarnosti in začetnih sporov, je še vedno ognjenik. Balkan in Mala Azija je žoga imperializma raznih dežel. Splošna vojna, če bi izbruhnila, bi pomenila anarhijo v Evropi, kaos po vsem svetu. Tudi preobrat bi prišel, toda predvsem anarhija brez primere v zgodovini. Današnja družba je preveč komplicirana, da bi se mogel po krahu sedanjega družabnega reda takoj roditi boljši družabni sestav.

Ljudstvo — to je v splošnem duševno utrjeno. Vojne nikjer ne želi. Boji se je, toda pritisniti svoje imperialistične viade ob tla, tega še ne zmore. Ampak vojne se boji tudi kapitalistične vlade. Če mogoče, bodo za enkrat preprečile splošni vojni vrtinec. Z vojno sedaj spravijo tudi sebe v nevarnost — v še večje težave od sedanjih, iz katerih ne vedo izhoda in ga ne bodo našli — kajti pravi izhod je samo eden, in ta je, **socialistična družba narodov.**

trdijo, da je dr. Plavšič upravni svetnik velikega zagrebškega podjetja za železno industrijo. Dejstvo je, da cene železu še rastejo, čeprav je dinar več vreden.

Kaj je resnica? Ali je Plavšič res soudeležen pri kurznih dobičkih? Ali je res kot odločen državni finančnik soudeležen v privatnem velepodjetju? Želimo dobiti na to jasnega odgovora.

Če bi bil to res, potem bi nam bilo razumljivo marsikaj, kar se je zgodilo v zadnjih tednih; razumeli bi tudi zinte, ki so bile storjene, čeprav je bila Češkoslovaška svareč vzgled.

POSLEDICE LLOYD GEORGEVEGA PADCA.

Morda ne čuti nobena država padca mogočnega Lloyd Georgea tako kakor Nemčija. Zanj ima njegov padec dve posledici, ki sta v medsebojni zvezi: vedno hujši pritisk reparacijske komisije, t. j. Francije in padec marke. Vsaka teh dveh glavnih posledic pa ima zopet nešteto drugih, ki jih bodo občutile predvsem druge države, najbolj pa delavstvo. Marka je padla na 0.1225 v Curihu, t. j. za 100 nemških mark plačajo v Curihu 12¹/₂ centima. Ker je pa Nemčija še vedno največja industrijska država, njen denar pa malovreden, sledi iz tega, da bo največje povpraševanje za nemškimi industrijskimi izdelki, ker bodo najcenejši. Industrija v drugih državah bo prišla v krizo, kakor pravijo, to se pravi: **delavec bo brez posla.**

Lloyd George se je dosedaj edini uspešno zoperstavil francoskim imperialističnim nakanam. Ni bil vedno dosleden, lahko bi bil krotil francoske pohlepnosti še bolj, a bil je vsaj ena zavora. Ž njim je padla zadnja. Francija ima že načrt, kako si podvreči Nemčijo popolnoma. Nekak »garancijski odbor« naj kontrolira nemško državno gospodarstvo, predpiše naj se Nemčiji najnižja mera dohodkov in najvišja mera izdatkov, najeti ne sme nobenega posojila, državna banka pa naj pride pod antantno kontrolo. Razumljivo je, da po takem svet nima zaupanja v vrednost nemškega denarja. K temu pride še unazana kapitalistična špekulacija, posledice mora čutiti na svojem hrbtu pa predvsem proletarijat. Naloga proletariata pa je, temu odpo-

Kapitalistična družba ne more ustvariti pogojev za svetovni mir, ker sioni na ropu, na izkoriščanju in potlačevanju. Svetovni mir, resničen svetovni mir je mogoč samo pod socializmom. In če je bila kdaj solidarnost delavskega ljudstva potrebna, je potrebna danes. Graditi na ruševinah, na splošnem razdelanju je težko, počasno, in za ljudstvo pomeni nepopisno trpljenje. Graditi v normalnejših razmerah je lažje. In mednarodni proletarijat ima danes dovolj moči, da lahko omeji imperialistično igro in ustvarja podlago, trdno podlago, za prehajanje z kapitalizma v socializem. Ta način bi preprečil trpljenje milijonov in milijonov ljudi, ki pride neizogibno, če se dopusti stebrom starega družabnega reda pograti človeštvo v popolen krah, iz katerega se stoletja ne bi moglo dvigniti.

Vojne se bodo tu in tam še dolgo dogajale. Barbarizem je še premočno ukoreninjen v človeštvu, da bi se jih moglo na mah odpraviti. Toda vojne, kakor je bila zadnja splošna vojna, se lahko preprečijo, ako ima ljudstvo voljo in sposobnost, da jih prepreči. In kadar pridemo tako daleč, se bo tedaj šele pričel resnični konec kapitalizma in s tem konec barske civilizacije.

moči. Francoski socialisti so se tega že zavedli; njih delegati v eksekutivnem odboru Mednarodnega sodelovanja socialističnih strank so sestavili oklic na delavstvo vseh dežel, katerega so soglasni potrdili vsi ostali delegati. Uvodoma opozarja oklic delavstvo na najnovejše kapitalistične nakane, predvsem na ženevski dogovor, ki naj upropasti Avstrijo. Poziva delavstvo, da po svojih organizacijah in poslancih proti temu protestira in da se z združitvijo upre vsem sličnim nakanam. — Proletarska zavest in njegove organizacije so najsigurnejše jamstvo za svetovni mir in najbolj uspešno sredstvo za krotitev imperialističnih teženj.

Politične vesti.

+ Iz Beograda poročajo, da stoji naša vlada na zelo slabih nogah in da bo narodna skupščina najbrže razpuščena. V tem slučaju se bodo vršile volitve po preteku treh mesecev.

+ Uradniškega zakona ne »kuhalo« zastoni že celo večnost. Še vedno obljubujejo imenitne mesečne plače, uradniki pa seveda zvesto verjamejo. Sedaj so ravno na delu — vključitve zloglasnega zakona o zaščiti države v uradniško pragmatiko! V državno službo bodo tedaj sprejemali le tiste, ki so za obstoječ režim. Uradnike, ki pa ne bodo zadovoljni z režimom, bodo pa kar kratkomalo spodili! Saj se jih ne boje, ker vedo, da so organizirani v vodenih organizacijah, ki samo prosjačijo, ne upajo pa se ničesar storiti! Zakaj še do danes se niso povzpeli do tega, da bi zahtevali za svoje pošteno delo tudi pošteno plačo! Govorčenja prav nič ne hasnejo, pač pa dejanja, pred katerimi dobi rešpekt še tako reakcionarna vlada!

+ Aretacije pri kronanju rumunskega kralja. Pred in med kronanjem kraljevskega para je rumunska policija izvršila več aretacij tujcev. Med temi je bilo tudi precej naših državljanov. — Naš poslanik v Bukarešti je radi tega interveniral pri ministru za notranje zadeve, ki je nato odredil, da morajo jugoslovanske državljane takoj izpustiti na svobodo. Tudi francoskim podanikom se je zgodilo kakor našim in so baje mnogi še vedno v zaporu.

+ Upor v Vzhodni Galiciji. Dunajski listi poročajo, da so se Ukrajinci v Vzhodni Galiciji uprli. Več poljskih posestev je opustošenih. Pesnika Karaskijeviča, ki je ukrajinske kmete skušal pregovoriti, da se ne bi uprli z orožjem, so razjarjeni uporniki ubili. V Stryu so Poljaki naredili preiskavo pri ukrajinskih društvih. Zaprli so več ukrajinskih duhovnikov in inteligentov.

+ V Parizu so razočarani, ker se Bonar Law noče lotiti orientskega vprašanja, dokler ne bo izreklo svojega mnenja angleško ljudstvo pri bližnjih volitvah. Trdno so namreč pričakovali, da ne bo sledil politiki Lloyd Georgeja. Čitatele opozarjamo na naš včerajšnji ter današnji podlistek »Vrepi na Balkanu« ter na članek, v katerem razglabljamo na kratko o padcu Lloyd Georgeja.

+ Sovjetska Ukrajina se je pridružila sovjetski Rusiji. Kongres ukrajinskega sovjetskega izvrševalnega odbora se je namreč izrekel za popolno združenje s sovjetsko Rusijo. Ukrajinski ljudski komisarjat za zunanje zadeve so ukinili ter ga spojili s moskovskim. Uvedli bodo tudi enotno vojaško organizacijo obeh republik. Ukrajinska vlada bo obdržala svojo avtonomijo le na polju prosvete ter notranje

politike, sicer pa bo stala v vseh vprašanjih v zvezi z moskovsko vlado.

+ Nova angleška vlada je objavila svoj program, ki vsebuje sledeče točke: Ohranitev antante, pospeševanje trgovine in industrije ter štedenje in modro upravo. Vlada Bonar Lawa je že obvestila francosko vlado naj odgodi mirovno konferenco, ki je bila določena 13. novembra. V tem času se bodo namreč vršile na Angleškem nove volitve.

Dnevne vesti.

Upokojenci pozor! Konzorcij upokojencev v Ljubljani je sklenil na svojem sestanku 17. t. m. soglasno, da bodo upokojenci solidarno volili pri predstojeh ljubljanskih občinskih volitvah s tisto stranko oziroma kandidatno listo, katera jim bo zajamčila sodelovanje v občinskem svetu v korist upokojencev neupoštevajo politično mišljenje. V svrhu, da si cenjeni volilci sami določite kandidatno listo in kandidate, sklicujemo volilni shod upokojencev v četrtek 26. t. m. ob pol 8. zvečer v veliki dvorani Mestnega doma v Ljubljani.

Tovariši, ne zamudite vaše redke prilike! Ne zavržite svoje državljanske pravice in moči! Samo Vaš solidarni nastop Vam more izboljšati Vaše bedno stanje. Zdaj Vam je dana prilika, da iztrgate iz kapitalističnih krempljev nesrečni bič, kateri Vas neusmiljeno tepe! Edino Vaš energični solidarni nastop more izboljšati Vaše žalostne razmere in vas rešiti pogina strašne lakote! Tovariši! Časi so resni! Pridite vsil! Ne glejte na politično in strankarsko pripadnost! Naša politika bodi krušna politika! Naš boj bodi boj za želoce! »Sloga jači! A nesloga Vas lahko še nadalje tlačil!« — Načelstvo konsorcija upokojencev.

Kaj je z invalidskimi nadpregledi? Invadid nam piše: v oktobru in novembru lanskega leta so se vršili po Sloveniji invalidski nadpregledi. Pri nadpregledu so večjemu delu amputiranih invalidov priznali dosmrtno pokojnino. Invalidi z notranjimi boleznimi so bili spoznani za invalide samo začasno — za leto ali dve. Za te bo rok kmalu potekel, ne zgane se pa nihče, da bi se vršili novi nadpregledi. — Zadnja komisija je interno bolnim delila % kakor apotekar strup med zdravila. — Obstoja pa nevarnost, da poteče z rokom indalidnosti tudi penzija. Ne gre za tiste groše — 30 K mesečno, temveč za priznanje invalidnosti. Kdor pa ni notranje bolan, ne ve, kaj se to pravi. Ne zgane se niti invadid, ki pozablja na svojo dolžnost, brigati se za invalide. Začasni invalidi zahtevamo ponovni nadpregled še pravočasno, da nam ne ukinejo prej penzije, kakor se je zgodilo lani. Glede dovoljenih prostih voženj na državnih železnicah bi želeli več pojasnil. To dovoljenje smo imeli že prej, čeprav so to oznanjali kot novo miloščino. Povejte nam samo določno: Kadar greš k nadpregledu v bolnišnico ali v kopališče (malokdo!) itd., dobiš prosto vožnjo. — Zganiti se bomo morali sami. Organizacija nima prave taktike. Od podarjenih milijonov dinarjev in avtomobilov nimamo prav nič. Do svojih pravic moramo priti, magari po italijanskem načinu. — Vojni invalid. — (Invalide opozarjamo na naš članek »Pogumni srce« v nedeljski številki. — Uredn.)

Ali je resnica? Prejeli smo sledeči dopis: Odveč bi bilo danes pisati o tem, v kakšnem položaju se nahajajo državni nameščenci — berači. Zadnja beseda po-

ve vse. Vsa čast jim!!! Dosedaj še niso zastavkali: kateri stan bi bil tako potrebljiv in bi doprinesel toliko žrtev za državo? — Samo edino to se mi zdi čudno, da naši vladni mogotci uradniško zadevo tako dolgo zavlačujejo in ne sprevidijo da ima iz tega večnega zavlačevanja država indirektno ogromno škodo. — Zadnje besede ključemo tebi vlada: Dekler tvoj nameščeneec ne izgubi svoje ga najnovejšega naslova: »Berač«, toliko časa ne moreš upati na red, dobro gospodarstvo in s tem tudi na splošno utrditev države. Da je od vseh teh treh faktorjev odvisna tudi naša valuta — o tem čvka jo že vrabci a strehi. — Uradnik. — (O državnih nameščencih smo že veliko pisali. Povedali smo, da se naj organizirajo v razredni strokovni organizaciji in da se naj priključijo Strokovni komisiji. Zakaj ne bi korakala duševni in ročni delavci skupno v boji za svoje pravice? Pozivati vlado naj se usmili »beračev«, je nesmisel, kajti vladi je proketo malo mar tista »indirektna ogromna škoda«! Njej se dobro godi, vse drugo pa ji je postransko. Rešitev je odvisna le od organizacije, ki pa ne sme biti »nadstrankarska«, t. j. vodena, če hoče sploh kaj doseči. — Opomba ured.).

Zdravstveni odsek za Slovenijo v Ljubljani razpisuje službo okrožnega zdravnika za zdravstveno okrožje Maribor. Interesentje se opozarjajo na razpis v »Uradnem Listu«.

Napad na vlak. Prošli teden so neki zlikovci napadli vlak med Karlovcem in Zagrebom. Prvič so napadli vlak med postajama Leskovac in Rementinec. Tu so napadalci streljali na vlak. Vlakovodja je vlak ustavil: ko je streljanje prenehalo, je vlak krenil naprej proti Zagrebu. Kmalu pa so železničarji opazili da so napadalci na vlaku in da mečejo pakete iz nekakega vagona. Vlak je moral kmalu zopet obstati, ker so bile tračnice prevržene. Takoj se je zopet začelo streljanje. Napadalci pa so kmalu zbežali in odnesli s seboj 16 bal blaga. — Na progi so našli trubo brezposelnega dimnikarskega pomočnika Franja Šameca, ki ga je povozil vlak. Pri njem so našli pismo, da je odločen v samomor. Ni še znano, ali je bil z napadalci v zvezi, ali se je vrgel sam pod vlak.

Na otoku Šalti v selu Grohota je zblaznel neki Nikola Radovniković. Udril je v cerkev ter navalil na križ, na katerem je visel Kristus. Temu Kristu je polomil roke in noge, nato pa je razbil tabernakel ter monstiranje. Orožniki so z veliko težavo ukrotili nesrečnega ter ga odpeljali v šibeniško norišnico.

Madžarski trgovci se trudijo dobiti od madžarske vlade dovoljenje za izvoz svinj, in sicer mesečno 1000. Trdijo, da jih ostaja mesečno za naprodaj 10 do 12 tisoč. Če vlada ne bo ustregla prošnji, se bodo baje seljaki odrekli svinjereji.

Dunajski industrijci so zaprosili naše ministrstvo za trgovino in industrijo za dovoljenje zidave nove moderne tovarne za sladkor v Subotici.

Polet na aeroplanu brez motorja. Francoski aviatik Maneyrolle je letel na aeroplanu brez motorja 3 ure in 21 minut in je s tem prekosil nemški rekord.

V Rusiji je okoli 8 milijonov ljudi, ki potrebujejo nužno pomoč. Ameriška vlada bo najbrže prevzela v svojo oskrbo tri milijone ljudi.

Ljubljana.

Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo opozarja, da se bo vršila prihodnja javna odborova seja v sredo, dne 25. oktobra t. l. ob 20. v veliki dvorani Mest-

nega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. informacije Sv. Petra cesta št. 12, pritličje.

Preko Trsta je prispela pošiljatev inozemske čebule in se prodaja na tukajšnjem trgu po 13 K kilogram.

Mestna ustanova za ljubljanske obrtnike. Mestni magistrat razpisuje 20 podpor po 100 K za onemogle ljubljanske obrtnike. Razpis je na magistratu javno razglašen in se naj interesenti tam bliže informirajo.

Ročna ustanova za ljubljanske reveže. Mestni magistrat ima oddati 12 ustanov, in sicer dve po 50 K in 10 po 40 kron mestnim revežem, ki so pristojni v Ljubljani. Interesenti dobe potrebne informacije v razglasu, ki je na magistratu javno nabit. Prošnje se sprejemajo le do 15. novembra 1922.

Posesniki stanovanjskih hiš in podnajemovalci se pozivljajo, da vložijo pri davčnih oblastvih izkaz v hiši oziroma pri njih stanujočih oseb. Tozadevni obrazci se dobe pri davčnih okrajnih glavarstvih (v Ljubljani pri davčni administraciji) brezplačno. Več v razglasu na mestni deski.

Učni tečaji društva zasebnih nameščencev. Prejeli smo od Društva zasebnih nameščencev sledeče obvestilo. Učni tečaji Društva zasebnih nameščencev se bodo vršili ob sledečih dneh, in sicer na državni trgovski šoli, Kongresni trg 2: nemščina ob ponedeljkih in četrkih od 7. do 8. zvečer (eventuelno po sporazumu od 8. do 9.). Pričetek v ponedeljek, 23. t. m. ob 7. zvečer. — Srbohrvaščina ob torkih in petkih od 8. do 9. zvečer, pričetek 24. t. m. ob 8. zvečer. — Italijanščina ob torkih in petkih od 7. do 8. zvečer, pričetek 24. t. m. ob 7. zvečer. — V društvenem lokalu stenografija začasno ob sredah in sobotah ob 7. zvečer; tečaj je že v teku. — Kdor se želi udeležiti jezikovnih tečajev, se lahko še prihlasi ob gori označenih dneh. Prispevek za jezikovne tečaje znaša z ozirom na stroške mesečno 30 Din za osebo. Prosimo, da udeleženci položijo ta znesek ob prihodnji učni uri.

Komercialni tečaj. Državna trgovska akademija v Ljubljani namerava počenši s 5. novembrom t. l. prirediti večerne komercialne tečaje. Tečaji imajo namen izobraževati nameščence trgovskih, bančnih, industrijskih in obrtniških podjetij kakor tudi samostojne trgovce, industrialce, obrtnike, juriste, inženirje in razne podjetnike. V tečajih se bode predavalo predvsem knjigovodstvo, carinski in davčni predpisi ter srbohrvaški jezik. Po želji priglašencev se bodo poučevali eventuelno tudi drugi predmeti, kakor stenografija, tuji jeziki, trgovinstvo, korespondenca trgovsko obrtno in menično pravo, narodna ekonomija itd. Priglasiti se je v pisarni trgovske akademije (Aškerčeva ulica 9 II. nadstropje, levo). Vsak priglašenec naj izloči pismo o svoje želje glede predmetov, katere misli obiskovati in glede razpoložljivih večernih ur ter pove kakšno predizobrazbo ima, kje je trenutno zaposlen. Priglasiti se sprejemajo do 31. oktobra t. l. — Ravnateljstvo.

Iz stranke.

Volilna pisarna SSJ posluje vsak dan po 18. uri v upravnistvu »Napreja« v Ljubljani, Frančiškanska ulica 61. čez dvorišče.

Skupna odborova seja ljubljanske in šišenske krajevne politične organizacije SSJ se bo vršila v sredo 25. t. m.

ob 19½ uri v upravnistvu »Napreja«. Dnevni red zelo važen. — Predsednik.

Iz strok. gibanja.

Seja ožjega odbora Strokovne komisije se bo vršila dne 25. t. m. ob 6. zvečer v pisarni Strokovne komisije — Šelenburgova ul. 6/II.

Seja centralnega odbora Osrednjega društva kovinarjev se bo vršila v četrtek dne 26. t. m. zvečer takoj po delu v tajniških prostorih — Šelenburgova ul. 6/II. — Tajništvo O. D. K.

Vestnik Svoboda.

Hrastnik. Dramatični odsek D. J. Z. »Svoboda« podr. Zagorje ob Savi uprizori 29. t. m. ob pol 4. popoldne v dvorani »Konsumnega društva« v Hrastniku dr. Fr. Detelovo dramo v 3 dejanjih »Begnunka«. Vstopnina: I. prostor 15 K, II prostor 12 K, stojišče 8 K. Za udeležbo se priporoča odbor D. J. Z. »Svoboda« podr. Zagorje. — Več je razvidno na lepakih.

Vrednost denarja. 1 dolar 60.50 Din, 1 češka krona 2.04 Din, 1 lira 2.56 Din, 1 frank 4.45 Din, 100 avstrijskih kron 8 par, 100 mark 1.68 Din. V Curihu velja 100 naših kron 2.40 švicarskih frankov.

Ne zamudite nobene priilke, širiti svoj list! Če si socialist, tedaj je tvoj list »Napreja«. Pridobivaj mu nove naročnike!

UTRINEK.

Kapitalisti mislijo, da bo človeška družba vedno kapitalistična. Pred več kakor 100.000 leti so naši predniki v Evropi tudi mislili, da bo človek vedno jedel človeško meso.

Tajna prostitucija.

Razzia.

V »Arbeiterzeitung« z dne 22. t. m. je napisal neki A. G. pod gorenjim naslovom sledeči članek, ki zasluži veliko pozornost. Razmere v Nemški Avstriji, prav posebno pa na Dunaju, osvetljuje v bengalični luči: Kapitalistične žrtve so nepregledne in tako strašne, da bi se moral že davno zganiti sleherni človek ter poskrbeti s svojim vstopom v socialistične vrste ter s svojo aktivnostjo, za čim prejšnjo odpravo obstoječega družabnega reda:

»Vsak dan napravimo tri ogledne pohode.« je rekel policijski svetnik na potu iz stražnice do najbližjega hotela. »Prvi rano zvečer, drugi ponoči in tretji v prvih jutranjih urah. Ta je navadno najbolj uspešen. Ti obhodi imajo namen, poloviti nekontrolirane prostitutke, ki pridejo najbolj v poštev kot razširjevalke spolnih bolezni. Njih število cenijo na 30.000 do 40.000 proti 1400 kontroliranim prostitutkam. Običajno je vsaka četrta med njimi spolno bolna. Veliko hujše pa je pri mladoletnih, ki radi svoje neizkušenosti, svoje sramežljivosti nočejo priznati, da so bolne in z večjo dražestjo, ki jo nudijo možu, postanejo posebno nevarne. Leta 1921, so policijski zdravniki preiskali 2485 takih žena in deklet; od 1466 pinoletnih je bilo 449 spolno bolnih, od 720 osemnajst do enainvajsetletnih 284; od 299 deklet pod 18 leti nič manj kot 122, torej več kot 40% — 14—15letne deklice niso redko med njimi, so celo šolarke!

Obolele oddajamo seveda v zdravilnice. Lahko obolele zdravimo ambulatorično pod najstrožjo kontrolo, ostale pa v od prof. Tandlerja ustanovljenem zdravilišču v Klosterneuburgu, v katerem de-

kleta tudi zaposlino. Mladostne pod 18 leti pridejo v popolnoma ločen oddelek. Žal, da postava ne nudi oporišča, da bi mogli preiskati tudi moške, ki jih najdemo pri prostitutkah. Ti lahko prenašajo bolezen na svoje in tudi na tuje žene! Policijsko ravnanje je izdelalo načrt zakona ki se opira na neki pravilnik, ki je bil izdan v prvih tednih prevrata. Zapisano naj bi bilo zdravnikom, javiti spolno bolne. Na Švedskem, kjer ima vsak spolno bolni pravico do brezplačnega zdravljenja, je število bolnikov že znatno nazadovalo.

Prišli smo medtem do hotela. Neki policijski uradnik nas je peljal v sobo, v kateri je sedela približno tridesetletna ženska. Jokaje je povedala, da je šla danes prvič z nekim gospodom v hotel. Nagovoril da jo je in rekel, naj gre z njim, čas ji bo nagradil. Ker živi v bedi — šiva jopiče in zasluži za komad 600 K — je šla z njim. Policijski svetnik ji je zapovedal, da mora priti drugi dan na policijo, da bo ugotovljeno, če je njena izpoved resnična. Kakor se je izkazalo, so jo že enkrat prijeli. Pri preiskavi so dognali, da je bila spolno bolna.

Drugi uradnik je javil, da je prijel dve poročeni ženi. Od vojne sem, je rekel policijski svetnik, je število omoženih, ki se bavijo s tajno prostitucijo, znatno narastlo. Rekrutirajo se iz vseh družabnih krogov. So delavke, ki gredo po delu na ceste, kontoristnje, ki ne morejo živeti s 60.000 K na mesec in žene, ki se udajo tu in tam kakemu možu, da »zaslužio« za obleke.

Obe ženi sedita v sobi. Prva je stara 19 let, je čedna, lepo oblečena. Njen mož je trgovski potnik. »Napravite večkrat znanstva?« — »Če kdo hoče.« — »Kaj zahtevate za to?« — »Ničesar ne zahtevam. Gospodje mi dajo sami kakor je: 30.000, 40.000, pa tudi več.« To so dobili že enkrat, takrat je prišel po njo na policijo njen mož.

Druga ni tako lepa. »Moj mož je zaposlen v neki gostilni na Štajerskem. Odkar je od doma, še nisem šla z nobenim.«

— »Morate z nami, da vas preiščemo!« Žena začne jokati. »Ne peljite me s seboj, moj mož pride zvečer domov.« — »In vi greste popoldne z moškim v hotel? Zasluzite malo obzirnosti.« — »Lagala sem. Ampak moj pes je sam doma in okno je odprto. Pustite me domov, jutri pridem gotovo.« Spremlja jo uradnik, da se prepriča o resničnosti njenih izpovedb. Kar je rekla o psu in oknu, je bilo resnično, imeli pa so že enkrat posla z njo in je tudi spolno bolna.

Drug hotel. V veži Marijina slika z lučko. Gremo po stopnicah navzgor. Uradnik potka na duri: »Odprite, prosim, revizija!« Iz sobe pride moški in prosi, da dekletu prizanesemo, ker je njegova dobra znanka. Tudi dekletu, ki si je medtem poravnalo toaletto, zatrjuje, da svojega druga že dolgo pozna. Morda, pozna ga pa vendar samo pod tujim imenom. Je modistka na dopustu. Odpustimo jo z opominom.

Zopet omožena ženska. Je kontoristinja, njen mož pa uradnik. Hoče se ločiti od njega. Neki gospod jo je nagovoril in pozval da gre z njim. Ker se v mestu dobro ne spozna, je zašla nevede v hotel. »Pridite jutri gotovo ob pol 9.« pravi policijski svetnik. »Sem?« — »Ne, na policijo. Če ne pridete prostovoljno, vas pripeljejo s silo.« — »Ne, pridem že sama.«

Pri zaslišanju.

Pri načelniku nravnostne policije. Včeraj ponoči zasačene ženske zaslišujejo.

Sobarica. Bila je pri stariših na kmetih in je pomagala na polju. Včeraj se je vrnila in ponoči so jo zasačili. — »Vi ste zaročeni in greste z drugim?« — »Bil je moj star prijatelj. Nikdar več se mi ne bo tako pripetilo.«

Enoindvajsetletno dekle. Njena mati je omožena na Češkem. Tri dni v tednu je zaposlena kot likarica. »Bile ste s popolnoma neznanim moškim v hotelu?« — »Nisem imela denarja, pa moram vzdrževati trinajstletnega brata. Pa me je nagovoril neki gospod...«

Francka N. Bila je prej pod kontrolo, pa tudi že v prisilni delavnici: do avgusta v bolnišnici. »Nisem se sama odtegnila kontroli, ne pustite me več.« — »Vi dobite tri dni zapora.« — »Prosim, ali lahko pridem zopet pod kontrolo, kadar bom izpuščena?...«

Ana B. Stara 45 let, izgleda pa še bolj stara. Kaznovana radi nečistosti, tatvine in goljufije, kar opravlja kot svojo »obrt«. Toži: »Stanovanje, moža, otroka sem zgubila. Sorodnikov nimam. Prej sem delala. Včeraj pa sem se vsedla na neko klopico in zaspala. Pa me je nekdo zbudil in rekel: »Pojdi z menoj, boš vsaj pod streho...«

Dvajsetletno dekle s hudobnim obrazom. Je služkinja pa je zgubila službo pred par dnevi. »Kaj naj si kupim za 1000 kron mesečnega zaslužka?« — »Poiščite si drugo službo.« — »Saj to sem naredila, pa me je nagovoril neki gospod. To je bilo prvič.« — »Ni mogoče, vi ste vendar spolno bolni! Čemu ne stanujete pri svoji materi?« — »Mati nas je nagnala.« — »Bo že vedela, čemu.« — »Tako, zakaj pa je zbežala od svojega moža?« — »Smo tri hčerke, vsaka od drugega moža, nobena pa ne pozna svojega očeta. Nas je mati že napadila, ko je dobila zopet otroka, ne vemo s kom. Odkar sem na svetu, ne pomnim kaj dobrega.« — »Vi pridete v bolnišnico.« — »Kadar bom zopet prosta, hočem biti kontrolirana, ali pa bom šla krast...«

Končno pride na vrsto neko lepo dekle. Pristožno je na Češko in je bila med vojno izgnana iz Dunaja. Je bila že v različnih javnih hišah v provinci. »Vi dobite 48 ur zapora, nato pa vas bodo iztirali.«

Zaslišavanje je za danes končano. Med 10 preiskanimi sta bili dve spolno bolni.« pravi uradnik. »Včeraj so bile samo tri med petimi. Tako uničuje prostitucija, ki je v zvezi z alkoholizmom, ljudsko zdravje.«

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.
Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).
Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

! Novosti! BLUZE,
Za damske plašče
v veliki izbiri.
A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10.
Pridobivajte naročnike!

spodnja krila, predpasniki, stezniki
najceneje pri:
A. ŠINKOVIC nasl. K. SOSS,
Ljubljana, Mestni trg 19.

Največja zaloga
klavirjev in pianin v Ljubljani.
TVRDKA J. DOLENC,
Ljubljana, Hlišerjeva ulica št. 5

se priporoča za nakup najboljših instrumentov izvrstnih tovarn po najsolidnejših in nizkih cenah.

NAKUPOVALNA ZADRUGA

R. Z. Z. O. Z.

V LJUBLJANI, Dunajska cesta 33 („BALKAN“)

Uvoz Deželni pridelki, žito, mlevski izdelki vseh vrst. — Kolonijalno špecerijsko blago, spirituose, mast, slanina, mesni izdelki. — IZVOZ

Telefon 366. Brzjavni naslov: Nakupovalna Ljubljana.
Čekovni račun št. 10.473.

Delniška glavnica
K 50.000.000.

Rezerve
okroglo K 45.000.000.—

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Prodaja srečk
razredne loterije.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, financira erarične dobave in dovoljuje vsakovrstne kredite.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

— Brzjavni naslov: Banka. — v Ljubljani. — Telefon št. 261 in 413.

Podružnice:

v Splitu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Ptuj in Brežicah.